

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини та громадського здоров'я
Кафедра внутрішніх хвороб**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Фізична терапія в нейрореабілітації**

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

22 «Охорона здоров'я»
227 «Фізична терапія та ерготерапія»
Фізична терапія та ерготерапія
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Професор Єфременкова Людмила Іванівна	067-317-16-77	liudmyla.yefremenkova@onmedu.edu.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Силабус навчальної дисципліни «Фізична терапія в неврології» складено відповідно до тимчасового Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Опис навчальної дисципліни (анотація).

«Фізична терапія в неврології» як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами анатомії людини, медичної біології, медичної хімії, медичної та фізіології, гігієни та екології, пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики педіатрії й інтегрується з цими

дисциплінами; ознайомлює з основними захворюваннями нервової системи та клінічними ознаками її ураження; навчає методиці проведення реабілітаційного обстеження та особливостям складання програми фізичної терапії для неврологічних хворих.

За час навчання важливо сформуванню у студентів розуміння необхідності постійно працювати над собою, вивчаючи особливості фізичної терапії, ерготерапії у хворих неврологічного профілю, раціонально використовувати свої знання, постійно засвоювати нові методи і методики надання реабілітаційної допомоги хворим. Медичні ВНЗ повинні готувати всебічнорозвинених спеціалістів, які б володіли теоретичними знаннями та практичними навичками і вміннями застосування різноманітних засобів фізичної терапії, ерготерапії в своїй лікувально-профілактичній роботі.

Предметом вивчення дисципліни є формування в студентів адекватних уявлень про фізичну терапію, ерготерапію в неврології для успішної наступної професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Фізична терапія в неврології» вивчається в циклі дисциплін професійноорієнтованої підготовки, що відповідають структурно-логічній схемі навчального плану та опирається на дисципліни: анатомія людини, фізіологія людини, лікувальна фізкультура, фізичне виховання, медична реабілітація, неврологія, фізіотерапія.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння навчальних дисциплін з анатомії людини, фізіології людини, лікувальної фізкультури, фізичного виховання, медичної реабілітації, неврології, фізіотерапії у закладах вищої освіти.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізична терапія в неврології» для студентів є підготовка фахівців відповідного рівня освіти (магістра) у вищих медичних навчальних закладах, підготовка майбутніх фахівців до високопродуктивної праці, навчання студентів диференційованому призначенню засобів фізичної терапії, ерготерапії при захворюваннях і травмах нервової системи на стаціонарному, санаторному і поліклінічному етапах реабілітаційного лікування на основі знання механізмів відновлення і компенсації порушених функцій.

Кінцева мета навчальної дисципліни «Фізична терапія в неврології» вищих медичних навчальних закладів впливає із мети освітньої та професійної підготовки випускників вищого медичного навчального закладу та визначається змістом теоретичних знань, методичної підготовки, практичних умінь і навичок, якими повинен оволодіти спеціаліст:

- знати загальні основи фізичної терапії, ерготерапії,
- знати механізм дії і клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичних вправ, лікувального масажу, природних факторів та інших засобів фізичної терапії, ерготерапії з лікувальною й профілактичною метою при різних захворюваннях і травмах нервової системи;
- знати показання і протипоказання до використання засобів і методів фізичної терапії, ерготерапії при різних захворюваннях і травмах у неврології;
- знати рухові режими у лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації;
- знати засоби, форми і окремі методики лікувальної гімнастики та лікувального масажу, фізичних факторів, які застосовують при захворюваннях і травмах нервової системи;
- знати різні види реабілітаційних заходів та їх послідовність, принципи лікувальної дії фізичних вправ та інших засобів фізичної терапії, ерготерапії.

Студент оволодіває обов'язковими практичними навичками:

- скласти програму фізичної терапії, ерготерапії різних нозологічних груп хворих та інвалідів із захворюваннями і травмами нервової системи;
- визначити техніку проведення та параметри процедур;
- розробити і виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу, оцінити їх одноразовий та курсовий вплив при різних захворюваннях і травмах нервової системи;
- забезпечити ведення відповідної документації;
- навчити правильно планувати режим праці та відпочинку важких неврологічних хворих, допомагати пацієнтам індивідуально виконувати та опановувати нові рухи, адаптувати їх до життя у змінених умовах.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів з особливостями клінічного перебігу при захворюваннях і травмах нервової системи;
- оволодіння формами, методами та засобами фізичної терапії, ерготерапії як метода активної, функціональної та патогенетичної терапії;
- формування уявлення про можливість успішного відновлення здоров'я і працездатності населення після перенесених захворювань, таких як інсульт, менінгіт, радикулопатії, травми спинного мозку, травматичні невротії, травми головного мозку;
- визначення доцільності при відновленні у хворої людини порушених функцій, а також запобігання ускладнень;
- формування уявлення про зменшення термінів одужання;
- визначення можливості вдосконалення науково-методичних підходів до фізичної терапії, ерготерапії неврологічних хворих.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- *інтегральна*;
- *загальні*;
- *спеціальні (фахові, предметні)*.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти *соціальні навички (soft skills)*: комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1. Знати і застосовувати процедури і заходи забезпечення якості навчання та критерії оцінювання освітньої діяльності.
2. Реалізувати комплекс функцій управління (планування, прогнозування, організації, мотивування, виконання, контролю і корекції) навчально-виховною діяльністю.
3. Розробляти і застосовувати засоби діагностики освітніх результатів здобувачів освіти.
4. Розуміти місце дисципліни в системі підготовки фахівця та її взаємозв'язки з іншими галузями знань і навчальними дисциплінами.

2. Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Будова нервової системи людини. Класифікація та значення нервової системи людини. Порушення функцій нервової системи людини.
- Тема 2. Загальні основи фізичної терапії, ерготерапії при патології нервової системи. Клініко–фізіологічне обґрунтування.
- Тема 3. Поняття та види інсульту. Фізична терапія хворих при ішемічному та геморагічному інсульті.
- Тема 4. Поняття та види черепно–мозкових травм. Особливості фізичної терапії хворих при черепно–мозкових травмах.
- Тема 5. Травми спинного мозку. Особливості фізичної терапії при травмах спинного мозку.
- Тема 6. Фізична терапія хворих на дитячий церебральний параліч.
- Тема 7. Фізичної терапії при неврозах. Неврози. Види неврозів. Особливості клінічного перебігу. Завдання фізичної терапії, ерготерапії.
- Тема 8. Фізична терапія при дегенеративно–дистрофічних ураженнях хребта. Особливості фізична терапії, ерготерапії при остеохондрозі хребта з неврологічними проявами.
- Тема 9. Фізична терапія при захворюваннях і ушкодженнях периферичної нервової системи.

3. Опис навчальної дисципліни

Теми лекцій

Тема
Будова нервової системи людини. Класифікація та значення нервової системи людини. Порушення функцій нервової системи людини.
Поняття та види інсульту. Фізична терапія хворих при ішемічному та геморагічному інсульті.
Травми спинного мозку. Особливості фізичної терапії при травмах спинного мозку.
Фізична терапія хворих на дитячий церебральний параліч.
Фізична терапія при дегенеративно–дистрофічних ураженнях хребта. Особливості фізичної терапії, ерготерапії при остеохондрозі хребта з неврологічними проявами.

Тематичний план практичних занять

Назва теми
Будова нервової системи людини. Класифікація та значення нервової системи людини. Порушення функцій нервової системи людини.
Загальні основи фізичної терапії, ерготерапії при патології нервової системи. Клініко–фізіологічне обґрунтування.
Поняття та види інсульту. Фізична терапія хворих при ішемічному та геморагічному інсульті.
Поняття та види черепно–мозкових травм. Особливості фізичної терапії, ерготерапії хворих при черепно–мозкових

травмах.
Травми спинного мозку. Особливості фізичної терапії при травмах спинного мозку.
Фізична терапія хворих на дитячий церебральний параліч.
Фізична терапія при неврозах. Неврози. Види неврозів. Особливості клінічного перебігу. Завдання фізичної терапії.
Фізична терапія при дегенеративно–дистрофічних ураженнях хребта. Особливості фізичної терапії при остеохондрозі хребта з неврологічними проявами.
Фізична терапія при захворюваннях і ушкодженнях периферичної нервової системи.

Самостійна робота

Назва теми
Будова нервової системи людини. Класифікація та значення нервової системи людини. Порушення функцій нервової системи людини.
Загальні основи фізичної терапії, ерготерапії при патології нервової системи. Клініко–фізіологічне обґрунтування.
Поняття та види інсульту. Фізична терапія хворих при ішемічному та геморагічному інсульті.
Поняття та види черепно–мозкових травм. Особливості фізичної терапії хворих при черепно–мозкових травмах.
Травми спинного мозку. Особливості фізичної терапії при травмах спинного мозку.
Фізична терапія хворих на дитячий церебральний параліч.
Фізична терапія при неврозах. Неврози. Види неврозів. Особливості клінічного перебігу. Завдання фізичної терапії.
Фізична терапія при дегенеративно–дистрофічних ураженнях хребта. Особливості фізичної терапії при остеохондрозі хребта з неврологічними проявами.
Фізична терапія при захворюваннях і ушкодженнях периферичної нервової системи.
Разом

Перелік питань до заліку та іспиту

1. З чого складається нервова система?
2. Що таке аферентні та еферентні волокна?
3. Назвіть порушення при пошкодженнях нервової системи.

4. Дати визначення поняття «нейрореабілітація».
5. Які головні цілі та завдання нейрореабілітації?
6. Які загальні принципи нейрореабілітації?
7. Дати характеристику основних засобів фізичної терапії, ерготерапії у хворих неврологічного профілю.
8. Дати характеристику додаткових засобів фізичної терапії, ерготерапії, які використовуються при захворюваннях нервової системи.
9. Розкрити механізми лікувальної дії фізичних вправ.
10. Характеристика видів інсульта.
11. Основні принципи фізичної терапії, ерготерапії для хворих з інсультом.
12. Завдання фізичної терапії, ерготерапії у хворих з інсультом.
13. Характеристика поетапної побудови реабілітації хворих з інсультом.
14. Періоди реабілітації хворих з цереброваскулярною патологією.
15. Особливості фізичної терапії, ерготерапії хворих з інсультом залежно від періоду.
16. Види черепно-мозкових травм.
17. Показання та протипоказання до призначення кинезотерапії при черепно-мозковій травмі.
18. Періоди реабілітації при черепно-мозковій травмі.
19. Характеристика загальних завдань кинезотерапії у хворих при черепно-мозковій травмі.
20. Правила проведення вправ і рухів у хворих при черепно-мозковій травмі.
21. Характеристика засобів фізичної терапії, ерготерапії, які застосовуються при черепно-мозковій травмі.
22. Особливості методики кинезотерапії залежно від періоду захворювання.
23. Періоди травматичної хвороби спинного мозку.
24. Характеристика загальних завдань кинезотерапії у хворих ТХСМ.
25. Правила проведення вправ і рухів у хворих на ТХСМ.
26. Характеристика груп хворих в залежності від ступеня зворотності змін, що відбулися.
27. Характеристика засобів фізичної терапії, ерготерапії, які застосовуються при ТХСМ.
28. Особливості методики кинезотерапії залежно від періоду захворювання.
29. Особливості методики застосування фізичних вправ у хворих на ТХСМ.
30. Основні завдання і принципи фізичної терапії, ерготерапії, у хворих на ДЦП.
31. Охарактеризуйте рухові порушення у хворих на ДЦП.
32. Класифікація форм ДЦП.
33. Охарактеризуйте періоди фізичної терапії, ерготерапії у хворих на ДЦП.
34. Клінічна картина порушень у хворих на ДЦП.
35. Засоби фізичної терапії, ерготерапії, які використовуються у хворих на ДЦП.
36. Особливості використання фізичних вправ у хворих на ДЦП.
37. Додаткові засоби фізичної терапії, ерготерапії, які використовуються у хворих на ДЦП.

38. Особливості застосування методики лікувальної гімнастики у хворих на ДЦП.
39. Поняття неврозів.
40. Види неврозів.
41. Особливості клінічного перебігу різних видів неврозів.
42. Завдання фізичної терапії, ерготерапії, при різних видах неврозів.
43. Правила проведення вправ і рухів у хворих при неврозах.
44. Характеристика засобів фізичної терапії, ерготерапії, які застосовуються при неврозах.
45. Особливості методики фізичної терапії, ерготерапії, залежно від виду неврозу.
46. Дайте визначення поняття «остеохондроз », його етіології та патогенезу.
47. Клінічна картина остеохондрозу хребта.
48. Завдання фізичної терапії, ерготерапії, при остеохондрозі хребта.
49. Завдання і комплексна методика фізичної терапії, ерготерапії, при остеохондрозі шийного відділу хребта.
50. Завдання і комплексна методика фізичної терапії, ерготерапії, при остеохондрозі поперекового відділу хребта.
51. Поняття про захворювання і ушкодження периферичної нервової системи.
52. Основні завдання фізичної терапії, ерготерапії при захворюваннях і травмах периферичної нервової системи.
53. Надати характеристику періодів реабілітації при захворюваннях і травмах периферичної нервової системи.
54. Основні методики застосування фізичних вправ.
55. Характерні прояви невритів верхніх і нижніх кінцівок, особливості добору спеціальних вправ.

4. Методи контролю

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль			
екзамен / залік			50
<i>Всього балів</i>			100

**Критерії підсумкової оцінки знань студентів
(для іспиту / заліку)**

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях,

під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

5. Рекомендована література

Базова

1. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.]; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. - 3-тє вид. – К.: Олімп.л-ра, 2009. – 488с.
3. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи / О.К.Марченко [навч.посібник] – К: Олімпійська література, 2006. – 196с.
4. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина: підручник / Клапчук В.В., Дзяк Г.В., Муравов Г.В. та ін; за ред. В.В.Клапчука, Г.В.Дзяка.- К.: Здоров'я., 1995.-312с.
5. Основи фізичної реабілітації / Магльований А., Мухін В., Магльована Г. - Львів, 2006. - 150 с.

Допоміжна

1. Клевець М.Ю. Фізіологія людини і тварин. Книга 1. Фізіологія нервової, м'язової і сенсорних систем: Навчальний посібник – Львів: ЛНУ, 2000. – С.57-65.
2. Нормальна фізіологія / За ред. В.І. Філімонова. – К.: Здоров'я, 1994. – С. 21-25.
3. Соколовський В.С. та ін. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т. – 2005. – 234 с. – (Б-ка студента-медика).
4. Язловецький В. С. Основи фізичної реабілітації : [Учебник для вузов] / В. С. Язловецький, Г. Е. Верич, В. М. Мухін. – Кіровоград, 2004. – 328 с
5. Багрій Іванна. Заняттєва терапія як напрям професійної діяльності / Іванна Багрій // Педагогіка та психологія професійної освіти. – 2014. – №1. – С. 158-166.
6. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. Посібник / А.М Порада, О.В. Солодовник, Н.Є. Прокопчук.- 2-е вид. – К.: Медицина, 2008.- 248 с.
7. Невропатологія: підручник / В. М. Шевага, А. В. Паснок, Б. В. Залорожна. – 2-е вид, перероб. і доп. – К.: Медицина, 2009. – 656с.
8. Гагунова О. Я. Загальний догляд за хворими. - К.: Вища школа, 1992. - 296 с.

Інформаційні ресурси

1. medscape.com
2. pubmed.gov
3. www.bookmed.com